

Overzicht van het veldhospitaal

poelen veranderd, maar de ziekenauto's ploegden er rustig door en leverden onafgebroken hun gewonden in de opname-tent af, bij dag zowel als bij nacht. In de vroege morgen van dinsdag 15 mei kwamen de eerste gewonden binnen en toen wij woensdagmiddag eens poolshoogte kwamen nemen waren er al bijna 700 opgenomen en doorgestroomd. Sergeant-majoor Leyssenaar van de verbandplaats-compagnie had er met zijn mannen een volledige dagtaak aan en méér dan dat. Sommige ziekendragers waren zo intensief in touw geweest, dat de blaren in de palmen van hun handen stonden!

Frontsfeer

ER heerste een echte frontsfeer in en om het klooster, dat trouwens in de jaren '44 en '45 inderdaad in de frontlijn lag en veel echte gewonden heeft gehuisvest. Bemoderde infanteristen liepen door de gangen, ziekenauto's reden af en aan, gewondendragers brachten steeds nieuwe gewonden in de opname-tent. Snel en vakkundig werden ze gesorteerd en naar de afdelingen gebracht, waar in betrekkelijk kleine kamers in totaal ongeveer 200 bedden voor hen gereed stonden. Met eigen aggregaten werd het gebouw

HET begon met een toestand van verhoogde paraatheid in de legerplaats Wittenberg; toen wisten de mannen van 11 Geneeskundig bataljon al genoeg! Ze zouden er weer op uit trekken en de meesten vonden dat helemaal niet erg. Inderdaad kwam prompt het alarm, waarna het gehele bataljon, onder commando van majoor-arts J. W. A. Mostert zich naar Diepenheim in Overijssel verplaatste, waar voor het weekend van 12 en 13 mei het bivak werd ingericht.

Militair Geneeskundige Dienst werkte in

ER bestond gedurende die dagen een hecht contact tussen militairen en ingezetenen, dank zij uitgebreide demonstraties door de mannen van 11 Gnkbat, een stratenloop waaraan iedereen kon deelnemen, een goed programma van de Welzijnszorg, eveneens voor burger én militair, gezamenlijke kerkdiensten en een wedstrijd van het bataljonselftal tegen de plaatselijke voetbalclub.

Maar na deze genoeglijke dagen in Diepenheim vroeg 's maandags de ernst van het militaire geneeskundige bedrijf weer alle aandacht. Er volgde een verplaatsing naar het schone Limburgse heuvelland, waar aan de hand van een zeer alarmerende tak'tische veronderstelling — oorlog met een zuid van Limburg gelegen staatje Vosmië — twee verzamelplaatsen en een verbandplaats moesten worden ingericht. In de nacht van maandag op dinsdag 15 mei werden daar de eerste gewonden al binnengebracht, de eersten van een lange rij van honderden en nog eens honderden militairen, die uit de bataljonshulpstukten werden afgevoerd naar een hoger echelon. Aan deze grootscheepse geneeskundige oefening, een van de grootste na 1945, waarvoor ongeveer 2000 man in touw kwamen, namen naast het 11 Gnkbat nog tal van andere eenheden deel.

Daar was allereerst het 12 Gardebataljon Jagers, in bivak nabij Tuddern, dat de eendeloze stroom van gewonden leverde, roodzakelijk om het geëcheloneerde militair-geneeskundig bedrijf dag en nacht in gang te houden.

Bataljons hulpstukten

HET geneeskundig peloton van 12 GBJ richtte bovendien, helemaal in het zuiden van Limburg, vlak bij de grens, twee bhp's in, waar vlak achter de frontlijn de eerste hulp aan de gewonde militairen werd verleend. Op grond van wijzigingen in de oorlogstoestand moesten deze bhp's verscheidene malen worden verplaatst, waarbij de weersomstandigheden — het was vaak bitter koud en de regen viel bij stromen — niet bepaald meewerkten.

Met de gewondeneeps werden de patiënten naar de door 11 Gnkbat ingerichte twee verzamelplaatsen (brigade-niveau) vervoerd. Ten einde de oorlogsomstandigheden zoveel mogelijk na te bootsen waren deze (en was óók de verbandplaats) in bestaande gebouwen ondergebracht en niet in tenten.

Van de Limburgse civiele en kerkelijke autoriteiten en ook van de bevolking zelf kreeg men daarbij de grootste medewerking. Hier en daar was zelfs het aanbod groter dan de vraag. Ook de beide verzamelplaatsen moesten tijdens het werk worden verplaatst.

Auto's van de ziekenautocompagnie brachten van hier de gewonden naar de verbandplaats (divisie-niveau), ondergebracht in het immense Jezuitenklooster achter het station te Valkenburg. Commandant van de verbandplaats was majoor-arts C. T. Klemann. De wegen in de kloostertuin waren door de regen in ware modder-

"Houen-zo" III een van de grootste na-oorlogse oefeningen

uitstekend verlicht. Midden in dit nimmer eindigende werk viel woensdagavond als een bom het bevel tot verplaatsing, dat die nacht, zonder dat het medische werk stagneerde, prompt tot uitvoering werd gebracht. De boerderij, behorende bij de Abdij te Pey (achter Echt) bleek het volgende onderdak voor de verbandplaats te zijn.

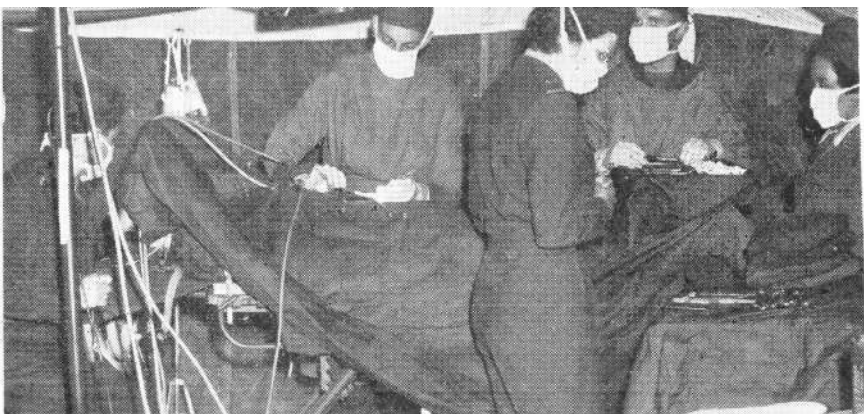
Een groot aantal gewonden ging uit de verbandplaats naar een nog hoger echelon, nl. het veldhospitaal (legerkorpsniveau), tevens fungerend als doorvoerhospitaal, dat geheel in tenten was ondergebracht.

Bij Herkenbosch, achter Roermond, op een te midden van de aspergevelden gelegen stuk woeste grond, verrees begin van deze oefenweek dit uitgebreide complex van tenten, opgericht en ingericht door de voor herhalingsoefeningen onder de wapenen geroepen militairen van 748 Veldhospitaalcompagnie, terwijl voor de aanvoer van gewonden uit de verbandplaats te Valkenburg eveneens voor herhalingsoefeningen opgeroepen militairen van 732 en 735 ziekenautocompagnie zorgden.

Convooi ziekenauto's arriveert bij het veldhospitaal te Herkenbosch

Ziekendragers aan het werk in de verbandplaats te Valkenburg.

Operatie in het veldhospitaal. Als chirurg fungeert kapitein-arts Beck

Registratie van gewonde militairen in de opname-tent van het v

Bovendien waren, om zowel de verbandplaats als het veldhospitaal volledig te bezetten, een aantal specialisten opgeroepen, zoals chirurgen, narcotiseurs en tandartsen.

In vredesomstandigheden is het niet doenlijk een veldhospitaal in een bestaand gebouw onder te brengen. Het heeft nl. een capaciteit van 400 bedden, compleet met operatiekamer, polikliniek, röntgenafdeling, patiëntenzalen, keukens, enz. en

IN de patiëntenzaal spraken wij met enkele gewonden. Wij waren benieuwd naar de tijd welke was verstreken tussen het gewond worden in de voorste lijn en de opname via bhp, verzamelplaats en verbandplaats in het veldhospitaal. *Het bleek dat daarvoor ongeveer zes uur gerekend diende te worden. De meeste militairen van 12 GBJ waren*

Zes uur

veelbelovende rinkelen van de gamellen in de keuken.

Om de geneeskundige cirkelgang te voltooien, vervoerden ziekenauto's van de herhalingslichting tenslotte de „afgewerkte” gewonden uit het veldhospitaal weer naar het beginpunt aan het front zodat dezelfde soldaat meestal tweemaal, een enkele zelfs driemaal in het veldhospitaal belandde, uiteraard steeds met andere verwondingen. In totaal konden zodoende gedurende deze dagen ongeveer 1300 ge-

Limburg onder oorlogsomstandigheden

daarvoor vindt men zo gauw geen leegstaand huis!

Commandant van dit hospitaal onder linnen dak was de reserve-majoor-arts H. van Ylzinga Veenstra, onder wiens leiding in deze stille uithoek des lands niet ver van de Duitse grens, in de kortst mogelijke tijd een volledig ingericht en modern geoutilleerd ziekenhuis volop tot leven kwam.

bij het aanbreken van de dag, tussen 5 en 6 uur, „gewond” geraakt en vóór het middaguur in het veldhospitaal opgenomen. Een resultaat dat de deskundigen zeer redelijk noemden. Sommige patiënten hadden onderweg een maaltijd gehad, anderen niet en die lagen nu met rommelende magen onder de wol, gespannen luisterend naar het

wonden worden behandeld.

Tegen het eind van de week keerden de mannen van 11 Gnkbat na een welbestede tijd te velde weer naar de Wittenberg terug. De herhalingsoefeningsploegen bleven nog iets langer in touw en hebben daarbij bewezen dat zij — en niet in het minst door hun groot enthousiasme — volledig geschikt zijn voor hun oorlogstaak.

R.